

Informatie over de gorilla

De gorilla is de grootste, zwaarste en sterkste mensaap. Het volwassen mannetje is duidelijk groter dan het vrouwtje. Gorilla's zijn vegetariërs en leven in de natuur in de laaglanden en bergregenwouden van Midden-Afrika.

Er worden 2 soorten onderscheiden met ieder 2 ondersoorten:

- Westelijke gorilla (Gorilla gorilla)
 - Westelijke laaglandgorilla (Gorilla gorilla gorilla)
 - Cross-River laaglandgorilla (Gorilla gorilla diehli)
- Oostelijke gorilla (Gorilla beringei)
 - Berggorilla (Gorilla beringei beringei)
 - Oostelijke laaglandgorilla (Gorilla beringei graueri)

Alle gorilla-ondersoorten worden sterk met uitsterven bedreigd door vernietiging van hun leefgebieden, jacht, stroperij en oorlogsgeweld.

- Met de westelijke laaglandgorilla staat het er in vergelijking met de drie andere ondersoorten het minst slecht voor: mogelijk tienduizend dieren in de vrije natuur. Maar ook hun aantal gaat sterk achteruit door de handel in bushmeat en door de versnippering van hun leefgebied. De bescherming van deze ondersoort laat veel te wensen over.
- In het midden van de negentiger jaren is er melding gemaakt van een nieuwe ondersoort, de Cross-River laaglandgorilla met als verspreidingsgebied een aantal kleine gebieden in het grensgebied van Nigeria en Kameroen. Deze ondersoort telt zo'n 200 exemplaren, die ernstig bejaagd worden door de omringende bevolking.
- Men schat dat er nog zo'n 700 berggorilla's in de natuur leven. Dankzij het ecotourisme wordt de berggorilla momenteel goed beschermd en lijkt in aantallen toe te nemen. Helaas geldt ook voor deze ondersoort dat de situatie door politieke instabiliteit van de ene op de andere dag kan veranderen.
- Van de oostelijke laaglandgorilla schat men dat er nog een paar duizend dieren in de natuur over zijn.

Hoe ziet een gorilla eruit ?



Bij de westelijke gorilla kunnen de mannetjes in de natuur tot 180 kilo wegen. De vrouwtjes zijn duidelijk kleiner. Ze hebben een brede borstkas en een gespierde nek. Het gezicht is onbehaard. Boven en achter op de kop is het haar roodachtig bruin. De rest van de kortharige vacht is zwart. Boven de ogen zit een zware wenkbrauwboog. De neusprint is per gorilla net zo verschillend als de vingerafdruk van een mens. Het zijn intelligente zachtaardige reuzen die geen

natuurlijke vijanden hebben. Hun enige vijand is de mens.

De oostelijke gorilla wordt zwaarder. Mannetjes kunnen een gewicht bereiken van 200 kg. Ook hier zijn de vrouwtjes beduidend kleiner. Hun zwarte vacht is langharig.

Bij beide soorten hebben de leidende mannen een zilverkleurige rug.

Hoe leven gorilla's?

Gorilla's brengen het grootste deel van hun tijd op de grond door. Zeker de zware mannetjes klimmen niet vaak. Ze leven in groepen van 5 tot 30 individuen. Een groep wordt geleid door een "zilverrugman", een dier dat op het moment van het verkrijgen van het leiderschap grijs in plaats van zwarte rugbehaarung krijgt. Hij bepaalt het gehele doen en laten van de groep. Verder zijn er meestal nog enkele niet volwassen zwartrugmannen, enige volwassen vrouwen en een aantal jonge dieren. Vrouwen met jongen dwingen veel respect af bij de groepsgenoten.

Wanneer zilverrugmannen indruk willen maken beginnen ze met de holle handen op hun borst te trommelen en rechtop naar de bedreiging toe te rennen. Dit is allemaal bluf, maar helaas hebben veel gorilla's dit gedrag met de dood moeten bekopen, omdat men dacht aangevallen te worden. Gorilla's verdedigen geen territorium, maar trekken rond over een vrij groot gebied (tot 30 km²).

De gebieden van de verschillende groepen kunnen elkaar overlappen, maar de groepen zelf blijven vrij constant (in tegenstelling tot chimpansees). Soms splits een groep zich op in deelgroepen die na verloop van tijd weer kunnen samensmelten tot één grote groep.

De dieren brengen hun dag door met eten, rusten, rondtrekken en weer eten. Daarna maken ze zich klaar voor de nacht. De zilverruggen maken een slaapnest op de grond, de vrouwtjes en jonge dieren op de grond of in de bomen. De jongen slapen meestal bij hun moeder.

Er is geen vast voortplantingsseizoen. De jongen worden zeer hulpeloos geboren en de moeder draagt ze met één arm tegen haar borst, omdat de klemreflex niet zo sterk ontwikkeld is (dit in tegenstelling tot echte boombewoners). In die periode loopt de moeder op drie in plaats van vier poten. Na 3 maanden leert het jong om zich schrijlings op moeders rug te laten meedragen. Ze blijven op moeders rug meerijden tot ze 3½ à 4 jaar oud zijn.

Een vrouwtje is na 6 tot 9 jaar sexueel volwassen. Toch zal ze niet direct aan jongen beginnen, maar nog een paar jaar wachten. Inmiddels kunnen er al één of zelfs twee jongere broertjes of zusjes geboren zijn. Waarschijnlijk leert een gorilla op die manier hoe een jong verzorgd moet worden. De jongen kunnen zich meestal veel vrijheden permitteren. Zelfs de zilverruggen laten zich allerlei onbetamelijkheden zoals bijten en stompen, aan de haren trekken enz. aanleunen. Mannetjes en vrouwtjes van alle leeftijden spelen met elkaar, maar kleuters en halfwas gorilla's het meest.

Mannetjes worden ongeveer met 10 jaar volwassen. Vanaf 12-jarige leeftijd, wanneer een mannetje leider van een groep kan worden, begint de rug geleidelijk aan een zilvergrijze kleur te krijgen.

Aangezien gorilla's niet concurreren om voedsel of territorium en zich seksueel niet erg uitsloven wordt het leiderschap zelden betwist door andere mannetjes in de groep. Meestal kan de aanvoerder met een starre houding en een strenge blik de leden van



zijn groep onder de duim houden. Over het geheel genomen zijn gorilla's uiterst zachtaardige, weinig agressieve dieren.

Wat eet een gorilla?

Het voedsel van de gorilla bestaat voornamelijk uit kruiden (wilde selderie), bladeren, loten, merg van planten en twijgen, distels, netels, bamboespruiten en vruchten. Bij de westelijke gorilla worden verhoudingsgewijs meer vruchten gegeten, soms maken die wel 50% uit van het dagelijkse menu.

Ze eten ongeveer 100 plantensoorten, die alle overwegend bitter smaken. Het voedsel wordt meestal met de handen verzameld. Zelden worden planten rechtstreeks met de mond afgebeten. In het wild drinken ze niet. Planten dekken waarschijnlijk hun waterbehoefte.

Waar leven gorilla's?

Het tropisch regenwoud is verdeeld in etages. De hoogste boomkruinen vormen de bovenste etage. De bomen bezitten grote plankwortels om te blijven staan, omdat de laag teelaarde erg ondiep en dus het wortelstelsel erg oppervlakkig is.

De tweede etage wordt gevormd door de schaduwminnende boomsoorten en de jonge exemplaren van de bomen uit de eerste etage. De derde etage, de bodem is - behalve bij rivieren- niet dichtbegroeid omdat er weinig licht op de grond kan doordringen. Deze bodemvegetatie bestaat voornamelijk uit palmen, kiemplanten en verder veel kruip- en klimplanten. Felle zonnestraling wordt door de boomkruinen tegengehouden. De kracht van de regens wordt door de kruinen gebroken, wat het wegspoelen van de dunne laag teelaarde voorkomt. De vochtigheid vertoont weinig schommeling door de voortdurende regenval. De temperatuurwisseling wordt geremd door de voortdurende verdamping van het water.

Is de gorilla bedreigd?

Alle mensapen worden tot de bedreigde diersoorten gerekend. Schrijnende voorbeelden zijn de orang-oetan en misschien nog meer de gorilla. Door de oprukkende landbouw in hun leefgebied worden de bestaansmogelijkheden van de gorilla's beperkt. De berggorilla bijvoorbeeld komt daardoor alleen nog voor in de bossen op en rond de zes rustende vulkanen van het Virungagebergte in Centraal-Afrika (Zaire, Rwanda en Oeganda).

Een andere bedreiging zijn de stropers die op gorilla's jagen voor één of ander duister vruchtbaarheidsritueel en om souvenirs te maken van stukjes gorilla. Ook wordt een magische werking toegeschreven aan het eten van de handen van de gorilla; daardoor neem je zijn kracht over. Bovendien geldt het vlees van het dier als lekkernij. Een schedel van een gorilla op je voordeur of op de nok van je hut beschermt het huis en zijn bewoners tegen kwade geesten. Vaker gebeurt het nog dat gorilla's in strikken gevangen worden die voor andere dieren bedoeld zijn. Daarnaast vormen de oorlogen in deze regio ook voor een constante bedreiging van o.a. deze diersoorten.

Gorilla's in Blijdorp

Waar wonen de gorilla's in Blijdorp?

Een aantal jaren geleden is het mensapenhuis ingrijpend gerenoveerd. Sommigen herinneren zich nog wel de oude bouw van het mensapenhuis, dat met de smalle, beige gekleurde tralies een ietwat naargeestige indruk maakte. Het werd dan ook al gebouwd in 1939.

Met financiële hulp van een baggerbedrijf is het apenhuis flink onder handen genomen. Eerst het gorillaverblijf (1979), terwijl de renovatie van het buitenverblijf een jaar later (1980) volgde, met financiële steun door de actie "aap uit het nauw". De laatste twee buitenverblijven werden bekostigd uit een legaat van particulieren en kwamen in 1985 gereed. In 1999 realiseerde Blijdorp het gorilla-eiland.

Opening

In enkele maanden tijd konden we in Blijdorp het oude onagerperk van een kale zandvlakte geleidelijk zien veranderen in een prachtig groen buiteneiland voor de toen tienkoppige gorillagroep. Donderdagavond 15 juli 1999 was het dan eindelijk zover. Het eiland werd op feestelijke wijze geopend. Wat niemand had verwacht, gebeurde toch: de gorilla's namen meteen bezit van hun eiland.

Ontdekkingstocht

Om het de gorilla's zoveel mogelijk naar de zin te maken is het eiland ingericht met rotsen, klimbomen, heuvels en schuilhutten. De eerste dag na de opening van het eiland is het Xara, het vrouwtje met maar één been, die zich het best thuis lijkt te voelen op het eiland. Ze loopt rustig het eiland over en installeert zich op een plekje bovenop een van de schuilhutten. Vanaf dit punt kan ze de boel mooi in de gaten houden. Ook Kim laat zich buiten zien en probeert zelfs al een van de klimbomen uit. De jonge Ashmar, Aya en Astra hollen heen en weer: naar binnen, naar buiten (maar niet te ver!) en gauw weer naar binnen. Ernst is afwachtend. Pontificaal zit hij voor de uitgang van het oude buitenverblijf. Op het moment dat niemand meer verwacht dat hij nog naar buiten komt, rent hij alsnog het eiland op. Vanuit de oude onagerstal, nu ingericht als kijkhut heb je een mooi zicht op de groep. Ernst zit eventjes midden op het eiland, samen met Kim en wat jongere apen. Maar Ernst houdt het al snel voor gezien en rent weer gauw naar binnen.

Educatie

Het nieuwe eiland is niet alleen een avontuur voor de gorilla's; ook voor het publiek is het een ontdekkingstocht. Rondom het eiland slingert een pad door de Afrikaans ogende begroeiing. Diverse educatieve borden, het één nog mooier dan het ander, vertellen je tijdens je wandeling rond het eiland over het leven van deze indrukwekkende mensapen.

Dichtbij

Omdat het eiland is ingericht met natuurlijke beplanting, heuvels en rotsen, is het een hele speurtocht om daartussen de gorilla's te ontdekken. Soms zie je alleen het puntje van de kop van een gorilla boven een rots uitsteken. En omdat de grijze kleur van de gorilla's aardig overeenkomt met de kleur van de rotspartijen, is het lastig zoeken. Het is dan ook een belevenis als zo'n grote gorilla opeens voor je neus opdoemt. Het eiland is zo ingericht dat je als bezoeker in sommige gevallen slechts enkele meters van de gorilla's verwijderd bent.

Wat eten de gorilla's in Blijdorp?

De volwassen mensapen krijgen apenbrokken als hoofdvoedsel. Dit is voldoende om 90% van de voedselbehoefte te dekken. De rest is bijvoeding.

De apenbrokken hebben de volgende samenstelling:

- havermout
- gortenmout
- tarwekiemen
- nutrifix
- sojaschroot
- vitamine E
- calciumcarbonaat
- ijzergluconaat
- protifar, krijt en mervit

Zoals we hierboven zien zijn eiwitten, mineralen, koolhydraten en vetten de belangrijkste bestanddelen van het voedsel. Iedere morgen worden alle apen even apart gezet in de nachthokken. Ze kunnen dan allemaal op hun gemak hun ontbijt eten. Ook krijgen ze 's morgens een flesje met een mengsel van melkpoeder, bosbessensap en water te drinken. Bij de jonge dieren voegt men daar nog wat druppels vitaminen AD aan toe. Als het nodig is kunnen aan dit mengsel ook medicijnen toegevoegd worden. Op die manier krijgen de dieren alles wat ze nodig hebben binnen zonder dat dit voor stress zorgt. Buiten de apenbrokken krijgen de dieren dagelijks ook nog fruit en groenten. De soorten zijn afhankelijk van de marktprijs en het marktaanbod. Voorbeelden zijn: appel, sinaasappel, banaan, komkommer, sla, andijvie, peterselie, paprika en witlof (vinden ze heerlijk). Het fruit en de groenten vormen een soort ballastvoedsel. Het is maagvulling naast de apenbrokken. Het is echter wel een noodzakelijke ballast om gezond te blijven. Door het verdeeld over de dag uit de voedselpotten te geven is het ook gedragsverrijking.

's Morgens krijgen de apen hooi, zonnepitten, wilgentakken (in de winter uit de vriezer), schors e.d. met de bedoeling ze bezig te houden. Een tot twee keer per maand krijgen ze houten stammetjes die met honing gevulde boorgaten bevatten. De bedoeling is dat het ze een hoop werk kost om de honing eruit te eten.

Voederautomaten gorilla-eiland

Op het gorilla- eiland zijn diverse voederautomaten (voedselpotten) geplaatst. Een voorbeeld van een voederautomaat bevindt zich in een ruimte aan de rechterzijde van de gorilla-uitkijkstal.

Op de plattegrond is aangegeven waar de bakken geplaatst zijn.

De verzorger vult 's morgens de bakken met wat voedsel en sluit ze daarna af. Voor de verschillende bakken is het aantal uren ingesteld wanneer de ontgrendeling ingeschakeld wordt. Door het gebruik van een elektromagneet is dit vrijwel geruisloos. De tijd waarop de ontgrendeling heeft plaatsgevonden kun je op de onderste klok zien. Zo kun je berekenen hoe laat de potten worden ontgrendeld. Als de gorilla's iets willen eten zullen ze regelmatig de bakken na moeten lopen. Op deze manier worden de gorilla's gestimuleerd meer naar voedsel te zoeken, zoals ze dat ook in de natuur doen. Het aantal potten is uitgebreid van 12 naar 17 stuks. Hierdoor vindt er een eerlijker verdeling van het voedsel plaats. Voorheen gingen de gorilla's die het hoogste in rang waren er met het meeste fruit van door

De "nep" voedselpot kun je zelf bedienen en horen hoe de elektromagnetische sluiting werkt. Omdat de schuif nogal zwaar draait is bij de automaten op het eiland later nog een kleine veer aangebracht, die de deksel na ontgrendeling een klein beetje opendruwt.

Het gorilla-eiland wordt uitgebreid door de derde koepel bij het eiland te trekken. De dieren kunnen zo helemaal rondlopen en meerdere in- en uitgangen gebruiken.

Eenmaal op het eiland hebben gorilla's, die elkander liever even niet zien, de kans om elkaar te ontlopen. Door het schrikdraad, dat de bomen tegen de gorilla's moet beschermen, niet meer tussen hekjes te spannen maar direct om de bomen te wikkelen, is het gebruiksoppervlak van het eiland vergroot.



Nu de dieren volledig gewend zijn aan het eiland mogen ze ook 's nachts naar buiten. Ze zijn echter zo gewend aan een dak boven hun hoofd, dat ze liever binnen slapen. Alleen Luena is soms al heel vroeg op het eiland, waarschijnlijk zodra de zon opkomt. Vervelend is wel dat ze het soms vertikt om voor het ontbijt naar binnen te gaan. Hierdoor kunnen de voedselpotten niet gevuld worden.

Verrijking

In het binnenverblijf wordt veel verrijkmateriaal gegeven. Tonnen, kartonnen dozen en grote hardkartonnen rollen (waar vloerbedekking om heeft gezeten). De rollen worden gevuld met houtwol waarin zaadjes zitten. Een rubberen bal om mee te spelen gevuld met water geeft een lekkere kliederboel.

's Zomers wordt soms ook ijs gegeven. Als vorm worden latex handschoenen gebruikt, die met water worden gevuld en bevroren. Ook wordt wel bevroren fruit gegeven. Hierbij moet men wel oppassen dat niet één dier te veel ijs krijgt, want die zou dan diarree kunnen krijgen.

De Westelijke laaglandgorilla, de samenvatting.

Namen

Latijn	Gorilla gorilla gorilla
Engels	Gorilla
Duits	Gorilla
Frans	Gorille

Systematiek

Klasse	Mammalia - zoogdieren
Orde	Primates - opperdieren
Familie	Pongidae - mensapen
Soort	Gorilla gorilla gorilla

Uiterlijkheden

Gewicht	: ♂ 135-180 kg. ♀ 70 - 90 kg. in gevangenschap vaak veel zwaarder.
Afmetingen	: lengte ruim 2 meter, borstomvang 1.25-1.75 meter. spanwijdte armen tussen 2 - 2.75 meter. ♀ beduidend kleiner
Max. Leeftijd	: in de natuur 30 à 40 jaar, in gevangenschap tot 54 jaar
Volwassen met	: ♂ 10 jaar/ ♀ 8 jaar

Verspreidingsgebied

Vlakten in het zuidoosten van Nigeria, westen van Kameroen, Guinea, Gabon, Congo en Equatoriaal Afrika.

Biotoop

Regenwoud.

Natuurlijke voeding

Kruiden (wilde selderie), bladeren, loten en merg van takken, boomschors, vruchten.

Voortplanting

Zoogdier	
Draagtijd	: 8 mnd
Aantal jongen	: 1
Zoogtijd	: ± 2 jaar

Relatie tot de mens

Sterk bedreigde soort.

E.E.P.

Frankfurt

